

Har vi slutat vara stolta över Europa?

Hur är framtidsutsikterna för Europa och demokratin? Inte så ljusa, om vi inte lägger om kursen, säger Pedro Baños, en spansk militär underrättelseexpert som "alla" i Spanien läser just nu. Han är aktuell med *La geopolítica de la mente* (Geopolitik genom påverkan på personers tänkande) (2020).

Baños är inriktad på elektronisk övervakning och på politisk och ekonomisk manipulation. Han har varit stationerad i Kina, Israel, Turkiet och Norge och haft EU-uppdrag. Han framträder i debatter och föredrag och berättar både levande och precist. "Vanlig" utrikesrapportering handlar ofta om vad olika politiker sagt. Geopolitik berättar om varför länder tar de beslut de tar. Läsare och lyssnare spärrar upp ögon och öron och suger i sig nya insikter. Vet våra politiker det här? Några axplock från vad Baños säger om Kinas och Europas framtid:

Kinas utsagda mål är att vara världsledande i teknologi 2025 och i ekonomi 2030, och man annonserar öppet att landet vill vara den dominerande världsmakten till 100-årsjubiléet av kommunistpartiets seger 1949. De ekonomiska och teknologiska framstegen går dock så snabbt att man inte utesluter att nå målet redan kring 2033.

Kommunistpartiets totala makt ger möjlighet till långtidsplanering, medan Europas regeringar tänker i fyraårsperioder. Europa verkar inte förstå vad som håller på att hända, menar Baños. Kina köper målmedvetet upp industrier, hamnar och flygplatser och sluter ekonomiska avtal med länder inte bara i Europa utan också i Asien, Afrika och Latinamerika. Inte minst köper Kina statskuld och kan styra andra länders politik genom att hota att kräva in betalning.

Nu representerar Europa 19 procent av världens ekonomi, men år 2050 kan andelen vara nere i 9 procent. Ett av Baños huvudteman är att spetsforskning inom de områden som hör till hans expertisområde numera utförs i USA och Kina snarare än i Europa. Samtidigt tilldelar vi oss själva 50 procent av allt välfärdsunderstöd i världen. Detta gör i sin tur att lönerna är höga jämfört med andra delar av världen, exempelvis Kina som därför kan konkurrera ut europeiska varor.

Européer verkar inte förstå, säger Baños, att Kina, USA, Ryssland och den muslimska världen gärna ser ett försvagat Europa. Det förs därför kampanjer för att splittra européer och framför allt att underminera Europas tro på sig själv, något som underlättas av att unga inte kan historia. De vet inte på vilket sätt Europa är unikt.

Européer brukade vara stolta över demokrati, rättssäkerhet och yttrandefrihet som vuxit fram ur filosofi, litteratur, juridik och naturvetenskap. Nu finns dock intellektuella och politiska kretsar i Europa som inte framhåller det vetenskapliga genombrottet och upplysningen som enastående utan kritiserar tron på förnuftet och institutionerna. I stället för att tala om hur Europa ska kraftsamla fokuserar de på om invånarna är tillräckliga jämlika.

När man lyssnar till Baños eller läser hans texter vill man för den offentliga debatten efterlysa fler experter som han. Sökes: personer som vill oss väl, har kunskaper och omdöme och talar om allvarliga ämnen på kompetent sätt.

Inger Enkvist

Professor emerita i spanska vid Lunds universitet